

A Fővárosi Ítéltábla a Zelles és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Zelles Zoltán ügyvéd) által képviselt felperesnek, a dr. Csernus Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen, általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. november 16. napján meghozott, 15.G.42.087/2010/13. számú ítélete ellen, a felperes részéről 14. sorszám alatt előterjesztett és Pf.8. sorszám alatt kiegészített fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és megállapítja, hogy a felperes és az alperes között fennálló .... kötvényszámú életbiztosítási szerződésnek nem vált részévé a befektetési egységek közötti átváltási költségek díjmaximumának eltörlése.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 150.000 (egyszázötvenezer) forint + ÁFA és 69.000 (hatvankilencezer) forint együttes első- és másodfokú per költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes 2006. március 8-án ajánlatot tett az alperesnek befektetésekhez kötött életbiztosítás megkötésére. Az alperes 2006. március 29-én ..... szám alatt életbiztosítási kötvényt állított ki 027 jelű EuroAlap típusú életbiztosításról. A szerződés létrejöttének időpontjában az EuroAlap Biztosítási Feltételei 2. számú melléklete szerint az eszközalapok közötti átváltás költsége a biztosítási évben történő második átváltástól kezdődően - attól függően, hogy az erre irányuló megbízás TeleCenteren vagy az alperes honlapján keresztül, illetve faxon/levélben történik - az átváltott összeg 2, illetve 3 ezreléke volt, előbbi esetben 11, utóbbiban 18 euróban maximálva. Az alperes az átváltási költségeket több alkalommal módosította, 2010. július 1. napját követő biztosítási évfordulótól kezdődően a

díjmentes átváltások számát négyre emelte, az ötödik-tizenkettedik átváltások díját 30, illetve 40 euróban határozta meg, míg az ezt meghaladó átváltások költségét díjkorlát meghatározása nélkül 5 ezrelékes mértékre emelte.

A felperes többször módosított keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy a 2010. július 1. napjától hatályos átváltási díj módosítás annak következtében nem vált a felek szerződésének részévé, hogy a felperes kifejezetten elutasította a szerződés módosítását. Másodlagosan az eszközalapok közötti átváltási díjat szabályozó, díjmaximum megállapítását mellőző rendelkezések érvénytelenségének megállapítását kérte, mivel álláspontja szerint e rendelkezések tisztességtelen általános szerződési feltételnek minősülnek.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását indítványozta. Az elsődleges kereseti kérelemmel szemben tagadta, hogy a felperes kifejezetten elutasította volna a szerződésmódosítást, állította, hogy az egyébként a felperes meghatalmazottjaként is eljáró testvére az ilyen tartalmú nyilatkozatát kizárólag saját nevében tette. Emellett hivatkozott arra is, hogy az általános szerződési feltételek az egyoldalú módosítás lehetőségét tartalmazták. A másodlagos kérelemmel szemben vitatta az általános szerződési feltétel tisztességtelenségét.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és a felperest 125.000 forint perköltség megfizetésére kötelezte.

Az elsőfokú bíróság nem találta elfogadhatónak a felperes azon érvelését, miszerint az általános szerződési feltétel módosítása azért nem vált a szerződés részévé, mert vele azokat nem közölték, a biztosítási ajánlaton szereplő nyilatkozat alapján ugyanis úgy foglalt állást, hogy az ajánlat megtétele előtt a felperes a biztosítás valamennyi szabályzatát átvette. Rámutatott, hogy a felperes maga sem vitatta, miszerint személyesen nem utasította vissza az alperesi szerződésmódosítást, illetve az ellen nem tiltakozott, míg a felperest képviselő testvérenek a szerződést visszautasító nyilatkozata a peres felek közötti jogviszonyra nem hatott ki, figyelemmel arra, hogy **XX** kizárólag saját nevében tette nyilatkozatát. Emellett álláspontja szerint az átváltási díjra vonatkozó rendelkezés azonnal hatályba lépett, mivel az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét az általános szerződési feltételek tartalmazták. Ebből azt a további következtetést vonta le, hogy a kereset 2010. novemberi előterjesztése nem minősíthető a módosítás elutasításának. A másodlagos kereseti kérelmet a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján azért találta alaptalannak az elsőfokú bíróság, mert a kérdéses kikötésekre mint a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésre a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását, módosított keresete teljesítését kérte. A Ptk. 205/B. § (2) bekezdésére utalva hangsúlyozta, hogy a díjmaximálás eltörlése olyan általános szerződési feltételnek minősül, amely csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél - külön figyelemfelhívó tájékoztatást követően - kifejezetten elfogadta. Emellett hangsúlyozta, hogy az átváltási költségekre vonatkozó módosított rendelkezések csupán a 2010. július 1. napját követő biztosítási évfordulótól

hatályosak, így az ő szerződése esetében 2011. március 9. napjáig a korábbi díjszabás szerint fizette a költségeket. Ezért tévesnek minősítette az elsőfokú bíróság azon megállapítását, miszerint a díjszabás módosításának hatálya azonnal beállt, ezáltal a 2010 novemberi perindítás nem tekinthető kifejezett elutasító magatartásnak. Kiemelte, hogy az a körülmény, miszerint testvérének mint képviselőjének nincs olyan nyilatkozata, amelyben kifejezetten a felperes nevében tiltakozna a szerződésmódosítás ellen, nem jelenti azt, hogy ne utasította volna vissza a szerződésmódosítást. A testvérének az alperessel folytatott sikertelen levelezésére figyelemmel szükségtelennek tartotta az elutasító nyilatkozat közlését, ehelyett közvetlenül bírósághoz fordult. Fenntartotta azt a korábbi álláspontját, miszerint kifejezett elfogadás hiányában a Ptk. 205/B. § (2) bekezdése alapján azért sem válhatott az átváltási díjakra vonatkozó módosított rendelkezés a felek szerződésének részévé, mert a felek szerződésében korábban alkalmazott feltételtől - a díjmaximum alkalmazásától - eltér. Erre figyelemmel az alperesnek külön figyelemfelhívó tájékoztatást is közölnie kellett volna. A másodlagos kereseti kérelme vonatkozásában azt sérelmezte, hogy a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján a tisztességtelenség érdemi vizsgálata nélkül utasította el keresetét. A fogyasztói szerződésekre irányadó speciális szabályok, a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyása miatt is támadta az első fokú határozatot. Emellett a szerződés módosítását a Ptk. 4-7. §-aiban foglalt alapelvekkel is ellentétesnek minősítette. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az átváltási díjakat az alperes 3.675-szörösére emelte, amelyre figyelemmel a Ptk. 201. § (2) bekezdése szerinti feltűnő értékaránytalanság is megállapítható. Miután a bíróság a kereset jogcíméhez nincs kötve, a felperes álláspontja szerint az elsőfokú bíróságnak ezt annak ellenére figyelembe kellett volna vennie, hogy a felperes az érvénytelenség jogcímeeként a feltűnő értékaránytalanságot nem jelölte meg.

Fellebbezése kiegészítésében kiemelte, hogy a keresetlevél benyújtásakor még az új átváltási költségek nem voltak hatályosak, így a marasztalás lehetőségének hiányában a megállapítási kereset Pp. 123. §-ban írt feltételei fennálltak, utóbb pedig nem követelt marasztalást. Rámutatott továbbá, hogy az általános szerződési feltételek a szerződés egyoldalú módosításának lehetőségét nem tartalmazzák. A másodlagos kereseti kérelme elutasítását azért is sérelmezte, mert álláspontja szerint az átváltás nem az alperes szolgáltatása, hanem a biztosítottak lehetősége, így a Ptk. 209. § (5) bekezdése alapján nem volt mellőzhető a tisztességtelenség vizsgálata.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Vitatta a megállapítási kereset feltételeinek fennálltát, egyebekben az első fokú eljárásban előadottakat megismételve állította, hogy a szerződés részévé vált a kifogásolt módosított általános szerződési feltétel.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy a felperes fellebbezése megalapozott.

A felperes megállapítási keresetet terjesztett elő, ezért elsőként azt kellett vizsgálni, hogy ennek a Pp. 123. §-ában írt feltételei fennállnak-e.

Az alperes 027 jelű EuroAlap Befektetéshez Kötött Biztosítás Feltételeinek 2. számú melléklete akként rendelkezik, hogy átváltási költségek esetén a 2010. július 1-jét követő biztosítási évfordulótól alkalmazandók az új rendelkezések. Az alperes által kiállított kötvény szerint a biztosítás kezdete 2006. március 9. napja, amiből következően március 9. napját kell a biztosítási évfordulónak tekinteni. Mindezeket egybevetve a felperes helyesen hivatkozott arra, hogy a módosított átváltási díjak vele szemben 2011. március 9. napjától kezdődően alkalmazhatók. Arra is megalapozottan mutatott rá, hogy ezáltal a 2010. november 18-án előterjesztett keresetében a díjemeléssel összefüggésben marasztalás iránti keresetet előterjeszteni nem tudott, ugyanakkor az alperessel szembeni jogai megóvása érdekében nem vitásan szükséges a kért megállapítás. A felperes fellebbezési tárgyaláson tett - alperes által kétségbe nem vont - személyes előadása alapján az is megállapítható volt, hogy 2011. március 9-ét követően sem került vele szemben felszámításra átváltási költség a kifogásolt rendelkezés alapján. Ezért a megállapítási kereset feltételei változatlanul fennálltak, ami miatt a másodfokú bíróságnak a fellebbezés alapján az első fokú ítéletet érdemben kellett felülbírálnia.

Az elsődleges kereseti kérelem annak megállapítására irányult, hogy az átváltási díjakat módosító azon rendelkezés, amely az átváltásonkénti díjmaximumot eltörli, nem vált a felek szerződésének részévé.

A felek között nem vitásan 2006. március 9-i kockázatviseléssel életbiztosítási szerződés jött létre, amely lehetőséget biztosított a felperesnek megtakarítási célú befektetésekre is. A biztosítási szerződés részévé váltak az alperes 027 jelű EuroAlap Befektetéshez Kötött Biztosításának Feltételei elnevezésű általános szerződési feltételek is. Ezeknek az általános szerződési feltételeknek a 2. számú melléklete egyebek között a befektetési alapok közötti átváltás költségeit is tartalmazza. A jogvita elbírálása szempontjából annak a körülménynek volt ügydöntő jelentősége, hogy az alperes jogosult volt-e az általános szerződési feltételek, ezen belül is az átváltási költségek egyoldalú módosítására. Amennyiben ugyanis a felek a szerződésükben - akár az általános szerződési feltételben is - felhatalmazták az alperest az egyoldalú szerződésmódosításra, úgy annak hatályosulásához, a szerződés részévé válásához a vele szerződő felek - így a felperes - egybehangzó szerződési nyilatkozata nem szükséges. Ellenkező esetben azonban a szerződés módosítására kizárólag a Ptk. 240. § (1) és (3) bekezdései, valamint 241. §-a alapján van lehetőség.

Az alperes biztosítási feltételei sem az átváltásról rendelkező 11. pontban, sem egyéb rendelkezései között nem rendelkeznek az általános szerződési feltételek, különösen nem az eszközalapok átváltásának költségei egyoldalú megváltoztatásának lehetőségéről. (A fellebbezés kiegészítésben megjelölt kikötések sem tartalmazznak ilyen rendelkezéseket.)

Az alperes és az elsőfokú bíróság a 2. számú mellékletnek azon megállapítását, mely szerint „Ez a melléklet a szabályzatban meghatározott, a tartam során módosuló adatokat tartalmazza. A módosuló tételeket *dőlt betűk és számok* jelzik.”

tekintette olyan rendelkezésnek, amely lehetőséget biztosít a díjak és költségek egyoldalú módosítására. Az alperes az általános szerződési feltételek több pontját is elemezve arra is hivatkozott, hogy ezeket, az átváltás lehetőségéről rendelkező 11. pontot, valamint a melléklet fent idézett bevezetőjét egybevetve nyilvánvaló, hogy egyértelmű felhatalmazás nélkül is jogosult volt a díjak költségek egyoldalú módosítására. Az alperes általános szerződési feltételei nem teszik lehetővé sem általánosságban az általános szerződési feltételek, sem különösen a felszámítható díjak és költségek egyoldalú módosítását az alperes számára. Így az általános szerződési feltételek 11. pontja sem tartalmaz kifejezett felhatalmazást az átváltási költségek egyoldalú módosítására, de azok módosulásának lehetőségéről sem tesz említést, ellentétben az alperes által a fellebbezési tárgyaláson megjelölt kikötésekkel. A 2. számú melléklet idézett szövegrésze nem vitásan ugyancsak nem tartalmaz arra vonatkozó kifejezett felhatalmazást, hogy az alperes a díjak és költségek vonatkozásában egyoldalúan módosíthassa a szerződést.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A (2) bekezdés pedig kimondja, hogy ha az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződés tartalma az (1) bekezdésben foglalt szabály alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen, a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni.

Az egyoldalú módosításra történő kifejezett feljogosítás hiányában az előbbi rendelkezés alapján a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint az a kijelentés, hogy a melléklet a szabályzatban meghatározott, a tartam során módosuló adatokat tartalmazza, nem értelmezhető az alperes számára a díjak és költségek egyoldalú módosítását lehetővé tevő szerződéses rendelkezésnek. A következő mondat tartalmával egybevetve pedig kétséget kizáróan megállapítható, hogy a 2. számú mellékletnek ez a bevezető mondata kizárólag a melléklet tartalmának meghatározására szolgál.

Amennyiben a Ptk. 207. § (1) bekezdés szerinti értelmezés nem is adna eligazítást az idézett megállapítás értelme felől, úgy a (2) bekezdés értelmezési szabálya alapján mindenképpen a felperesre mint fogyasztóra kedvezőbb, azon értelmezést kellene irányadónak tekinteni, miszerint ebben az alperes nem kapott felhatalmazást a díjak és költségek egyoldalú módosítására.

Mindebből pedig az következik, hogy az alperes a díjak és költségek tekintetében sem volt jogosult egyoldalúan módosítani a felek szerződésének tartalmát, ezért a módosításra csupán konszenzussal, egyezség útján vagy bírósági úton kerülhetett volna sor.

A felek között az átváltási költségek tekintetében nem vitásan nem jött létre egyezség, és az alperes a szerződés bírósági úton történő módosítását sem állította.

A konszenzuális szerződésmódosításra [Ptk. 240. § (1) bekezdés] megfelelően irányadó a Ptk. kölcsönös és egybehangzó akaratnyilvánítást előíró 205. § (1)

bekezdése, valamint a jognyilatkozat alakjáról rendelkező 216. §-a. Ez utóbbi (1) bekezdése értelmében a felperes főszabály szerint a szerződés módosítása tekintetében a nyilatkozatát írásban, szóban vagy ráutaló magatartással is megtehetette.

Nem volt vitás az eljárás során, hogy a felperes sem írásban, sem szóban nem tett olyan nyilatkozatot, amely az alperesnek az átváltási költségek biztosítási évfordulótól történő módosítására tett ajánlatát elfogadta volna. Az elsőfokú bíróság - tévesen - a szerződésmódosítás létrejötté körében annak a körülménynek tulajdonított ügydöntő jelentőséget, hogy a felperes képviselője útján vagy személyesen kifejezetten tiltakozott-e a módosítás ellen, azt visszautasította-e. Mivel a Ptk. 240. § (1) bekezdése és 205. § (1) bekezdése alapján az egybehangzó szerződésmódosító nyilatkozatoknak a kölcsönös kinyilvánítása szükséges, a szerződésmódosítás elmaradásához nem kell az erre irányuló ajánlat kifejezett visszautasítása. A Ptk. 216. § (2) bekezdése értelmében a nyilatkozattétel elmulasztása - ha az nem ráutaló magatartás - csak akkor minősül elfogadásnak, ha ezt jogszabály rendeli, vagy ha a felek ebben megállapodtak, ezért vizsgálendő volt, hogy az alperes azzal, miszerint nem tett kifejezett nyilatkozatot a szerződésmódosítási ajánlatra, ráutaló magatartással elfogadta-e a költségmódosítási ajánlatot. A nyilatkozattétel elmulasztása körében vizsgálni kell a felperes további magatartását is. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az ajánlat felperes által történő megismerését követően még hónapok teltek el az ajánlat szerinti módosuló díjak felperessel szembeni alkalmazásának időpontjáig. Ebből következően a felperes önmagában azzal, hogy az eszközalapok közötti átváltásra az ajánlattételt követően is megbízást adott az alperesnek, a módosított díjakat nem fogadta el, ellentétben a korábbi módosító javaslatnak a ráutaló magatartással, a megemelt költségmaximumnak az - ezek ismeretében adott átváltási megbízásokkal történő - elfogadásával. Azzal pedig, hogy még a hatálybalépés időpontja, a biztosítási évforduló előtt keresetet indított az alperessel szemben, kifejezésre juttatta a módosítási ajánlatot elutasító álláspontját.

Mivel az alperes az egyoldalú szerződésmódosításra nem volt jogosult, nem volt ügydöntő jelentősége azon egyébként helyes felperesi érvelésnek, miszerint a felek között korábban alkalmazott általános szerződési feltételektől eltérő kikötés csak erre irányuló figyelemfelhívó tájékoztatást követő kifejezett elfogadás esetén válhatott volna a felek szerződésének részévé.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az átváltási költségek tekintetében sem az alperes nem volt jogosult a szerződés egyoldalú módosítására, sem pedig a felek nem módosították szerződésüket ebben a tekintetben. Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsődleges kereseti kérelemmel egyezően megállapította, hogy az átváltási költség díjmaximumának eltörlése nem vált a felek között létrejött egyedi szerződés részévé.

Mivel az ítéltábla az elsődleges kereseti kérelem alapján a felperes keresetét megalapozottnak találta, a másodlagos kereseti kérelem érdemi vizsgálatát mellőzte.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta.

A Fővárosi Ítéltábla az első és másodfokú eljárás költségeiről a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 3. § (1) bekezdésére figyelemmel.

Budapest, 2012. május 22.

Dr. Németh László sk.  
a tanács elnöke, előadó

. Merőtey Anikó sk.. Kurucz Zsuzsánna sk.  
bíró

bíró

A kiadmány hitelül:

Dankó Zsuzsanna  
írnok